

سفر مدرسه

راهنما و برنامه ها

SCHOOL
TRAVEL

بهترین راهنمای عملی برای مقامات و مسئولان شهری

DETR

DEPARTMENT OF THE ENVIRONMENT TRANSPORT REGIONS

مترجم:

رضا علی بخشی

سفر مدرسه، راهبردها و برنامه‌ها School Travel [اسکول تراول] بهترین راهنمای عملی برای مقامات و مسئولان شهری / محیط زیست و مناطق شهری وزارت حمل و نقل انگلستان؛ برنامه‌ریزی و نظارت و مدیریت کامران حاج نصراله‌ی، محسن جلیلووند؛ مترجم رضا علی بخشی. - تهران: سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران، ۱۳۸۴.

۱۳۲ ص. مصور، جدول، نمودار.

ISBN: 964-06-7392-7 ریال: ۱۵۰۰۰

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

عنوان اصلی:

School travel strategies and plans, a best practice guide for local authorities: 1999.

۱. شاگردان ابتدایی - - انگلستان - - حمل و نقل. ۲. گردشهای آموزشی. الف. حاج نصراله‌ی، کامران. ب. جلیلووند، محسن. ج. علی بخشی، رضا، ۱۳۴۴ - مترجم. د. سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران. هـ. انگلستان وزارت حمل و نقل، محیط زیست و مناطق شهری.

Great Britain, Department of the Environment, Transport the regions.

۳۷۱ / ۸۷۲

LB ۲۸۶۴ / ص ۷

۱۳۸۴

م ۸۴-۲۶۰۳۰

کتابخانه ملی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سفر مدرسه (راهبردها و برنامه‌ها)

برنامه‌ریزی و نظارت: کامران حاج نصراله‌ی، محسن جلیلووند

مترجم: رضا علی بخشی

ناشر: انتشارات سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران

چاپ اول: تابستان ۱۳۸۴

چاپ: خورشید

صحافی: شکیب

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۶۴-۰۶-۷۳۹۲-۷

تالیف:

اداره حمل و نقل، محیط زیست و مناطق شهری (DETR)

انگلستان، لندن - دسامبر ۲۰۰۰

کد دسترسی کتاب: 99ASCS0240A

تاریخ انتشار: ژوئن سال ۱۹۹۹

Department of the Environment, Transport and the Regions

Eland House

Bressenden Plac

London SW1E 5DU

Tel: (0207) 8903000

Internet service [http:// www.detr.gov.uk/](http://www.detr.gov.uk/)

Crown copyright June 1999

Copyright in the this typographical arrangement and design vests in the Crown.

Dec. 2000 , Product code 99 ASCS 0240A

DETR

PO Box 236

Wetherby LS 23 7 NB

Tel: (0870) 1226236

Fax: (0870) 1226237

مقدمه ناشر:

سفرهای دانش آموزی حدود یک سوم سفرهای درون شهری را تشکیل می دهد و علت زیاد بودن آن هم جمعیت جوان و در سن تحصیل کشور ماست. خوشبختانه در چند سال اخیر نرخ رشد طبیعی جمعیت کاهش یافته و انتظار می رود در آینده به دلایل زیادی این نرخ پایین تر آمده و در حد معقولی استقرار یابد.

سفرهای دانش آموزان چه آنها که سواره انجام می شود و چه آنها که پیاده و یا با دوچرخه، دارای مشکلات زیادی است. سفرهای سواره دانش آموزان، هم آنهایی که با وسیله نقلیه عمومی همچون تاکسی و مینی بوس انجام می شود و هم آنهایی که با وسیله نقلیه شخصی و در مواردی به شکل «همپیمایی» صورت می گیرد نیز دارای مشکلات فراوانی است.

نگرانی والدین دانش آموزان و مسئولان مدارس همه ساله با آغاز سال تحصیلی شروع می شود و البته این وضع در شهرهای بزرگ و پرجمعیت به دلیل بعد مسافت سفرهای دانش آموزی، بیشتر از شهرهای کوچک است.

وقوع حوادث ناگوار برای دانش آموزان چه در جابجایی های درون شهری و چه در مسافرت های بیرون شهری در سالهای اخیر باعث شده است تا مسئولان آموزش و پرورش اقدام به صدور بخشنامه خاصی در مورد اردوهای دانش آموزی و شرایط نقل و انتقال دانش آموزان به این اردوها بنمایند، اما واقعیت ها نشان داد که این بخشنامه ها نیز نتوانسته است از وقوع حوادث ناخواسته جلوگیری کند.

از سوی دیگر وجود مدارس غیر انتفاعی در سیستم آموزش و پرورش که دانش آموزان

را از هر نقطه شهر می‌پذیرد و در نتیجه آمد و شد دانش‌آموزان را از شکل پیاده به سواره تبدیل می‌کند و نیز افزایش سرسام‌آور وسایل نقلیه شخصی که تردد در خیابانها را برای دوچرخه‌سواران ناامن و غیر ممکن کرده است باعث شده تا سفرهای دانش‌آموزان به شکل سواره افزایش یابد و این امر، هم سبب فزونی تصادفات دانش‌آموزان و هم بالا رفتن هزینه خانواده‌ها شده است.

تشویق دانش‌آموزان به پیاده‌روی که مستلزم ایمن‌سازی مسیرهای دانش‌آموزی است و نیز بهره‌گیری از دوچرخه به عنوان وسیله مناسب جایجایی که مستلزم مناسب‌سازی مسیرهای دوچرخه‌سواری است، در صورتی که به طور جدی دنبال شود می‌تواند سفرهای سواره دانش‌آموزان را کاهش دهد.

کتاب «سفر مدرسه - راهبردها و برنامه‌ها» به تفصیل به این موضوعات پرداخته و با بهره‌گیری از تجربیات مدارس مختلف در انگلیس، راه‌های کاهش سفرهای سواره و افزایش ایمنی سفرهای دانش‌آموزان را با نشان دادن نمونه‌های اجرا شده، به نمایش گذاشته است. گرچه پیشنهادهاى ارائه شده کتاب ممکن است عیناً با شرایط کشور ما، هماهنگی نداشته باشد، اما به یقین بهره‌گیری خلاقانه از این تجربیات می‌تواند بسیار مفید باشد.

سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران

تابستان ۱۳۸۴

پیشگفتار

هدف از انتشار این کتاب راهنمای یاری رساندن مقامات شهری مرتبط با مدارس در خصوص بهبود برنامه‌های سفر مدرسه است. این هدف به طور عمده معطوف به بهبود ایمنی سفر مدرسه با عنایت به کاهش استفاده از خودروی شخصی می‌باشد. همچنین این کتاب در مورد چگونگی راهبردهای گسترش سفر مدرسه در کل منطقه به عنوان قسمتی از برنامه حمل و نقل شهری، راهکارهای لازم برای مقامات و مسئولان شهر ارائه می‌دهد. ما باید به نحوی شرایط ایمن پیاده روی، دوچرخه سواری و یا استفاده از اتوبوس را برای بچه‌ها مهیا سازیم و تنها در این صورت است که می‌توانیم به رشد سلامتی، استقلال، آموزش و بهتر کردن زندگی آن‌ها یاری دهیم. موفقیت و تحقق این تعبیرات مستلزم همکاری با دولت مرکزی و مقامات شهری و نیز بسیار از ادارات وابسته است. ولی به منظور مقابله با مشکلات ایمنی، سلامتی و زیان‌های زیست محیطی مرتبط با افزایش سفر خودروهای شخصی به مدارس لازم است تا از مقامات بهداشت و سلامتی، مقامات شهری، مسئولان مدارس و نیز والدین و بچه‌ها دعوت به همکاری نماییم.

با توجه به روند رو به رشد استفاده از خودروهای شخصی در سفر مدرسه، برای مثال از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۶ این میزان از ۱۶٪ به ۲۹٪ افزایش داشته است، ما را به اقدام هر چه سریع تر ترغیب می‌کند. از سوی دیگر این به معنای کاهش فعالیت‌های ورزشی بچه‌ها، فرصت کمتر آنان برای کسب مهارت‌ها و یادگیری محیط زندگی و استقلال در سفر به ویژه با حمل و

نقل عمومی خواهد بود. برای استفاده از تجارب دیگران، این کتاب راهنما مشتمل بر ضمایمی از سوی "موسسه ی حمل و نقل ۲۰۰۰" در خصوص رهنمود برنامه سفر مدرسه از نقطه نظر والدین، معلمان و مدیران مدارس می باشد.

بسیاری از مسئولان و مقامات شهری دارای سابقه همکاری و مشارکت در چهارچوب وظایف خود دارا می باشند.

امیدواریم که این کتاب راهنما، راه را برای تحقق زندگی بهتر برای بچه ها و تمام افراد جامعه هموار نماید.

TESSA JOWEL

تسا جوول

CHARLES CLARKE

چارلز کلارک

HELEN LIDDELL

هلن لیدل

پیشگفتار گروه مشاور سفر مدرسه

من از سوی گروه مشاور سفر مدرسه (STAG) مفتخرم تا شما را با این کتاب راهنما آشنا کنم. کتاب حاضر برای مسئولان و مقامات شهری در تمام زمینه‌های راهبردی با هدف کاهش استفاده از خودروهای شخصی و بهبود ایمنی بچه‌ها سودمند است. همچنین این کتاب به طور مشروح نحوه‌ی تطبیق برنامه‌های سفر مدرسه را با سیاست کلان دولت در زمینه‌ی آموزش و پرورش، محیط زیست و تندرستی جامعه بیان می‌کند.

این کتاب به طور عمده برای مسئولان و مقامات شهری از جمله ادارات آموزش و پرورش، حمل و نقل و برنامه ریزی شهری که علاقمند موضوع سفر مدرسه می‌باشند به رشته تحریر درآمده است. با این حال، امیدواریم که مقامات بهداشت و تندرستی و تخصص‌های دیگر از آن بهره‌مند شوند.

گروه مشاور سفر مدرسه در دسامبر ۱۹۹۸ با گرد همایی متخصصانی در امور آموزش و پرورش، ایمنی معابر، تندرستی بچه‌ها و جلوگیری از تصادفات آنان و نیز هماهنگی بخش حمل و نقل شهری متشکل از افراد ذیل تاسیس شد:

- مسئولان بخش حمل و نقل و بخش آموزش و پرورش شهرهای سراسر بریتانیا
- ماموران دولتی از موسسات DETR, DfEE, DH, DOE در بخش‌های ویلز (Wales) و اسکاتلند (Scotland)
- متصدیان حمل و نقل

● نمایندگان والدین، معلمان و مدیران مدارس

این اعضا همه دارای سوابق ارزنده در پیشبرد راهبردهای سفر مدرسه در شهرها می‌باشند.

ما امیدواریم این کتاب راهنما، یاری دهنده‌ی شما در زمینه فعالیت در مدارس و دیگر بنگاه‌ها و شرکت‌های مرتبط با آن‌ها در جهت نیل به مدرسه‌ای ایمن‌تر، سلامت‌تر و بهتر برای محیط شهری باشد. ما آن را به شما توصیه می‌کنیم.

RICHARD DUDDING

ریچارد دودینگ

رییس گروه مشاور سفر مدرسه

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
پیشگفتار گروه مشاور سفر مدرسه	۱۱
۱ مقدمه	۱۵
۲ سابقه	۱۷
۲-۱ سفر به مدرسه	۱۷
۲-۲ برنامه‌ها و راهبردهای سفر مدرسه	۱۹
۲-۳ رهنمودهای دیگر	۲۰
۳ تشکیل راهبرد یک سفر مدرسه	۲۳
۳-۱ مفهوم خط مشی	۲۳
۳-۲ برنامه‌های حمل و نقل شهری	۲۳
۳-۳ گروه هدایت کننده راهبرد	۲۵
۳-۴ اهداف	۲۵
۳-۵ مشکلات و چالش‌ها	۲۶
۳-۶ خط مشی‌های مقامات شهر و آموزش و پرورش مدرسه	۲۶
۳-۷ تعداد مدارس شرکت کننده در طرح	۲۹
۳-۸ جذب شرکا	۲۹
۳-۹ انتخاب مدارس	۳۰
۳-۱۰ تماس با مدارس	۳۱
۳-۱۱ معرفی برگزیدگان مدارس	۳۲
۳-۱۲ بهره‌وری مدارس	۳۳
۳-۱۳ راهبردهای سفر مدرسه در عمل	۳۵
۳-۱۴ هماهنگی با مقامات شهر	۳۵
۴ تهیه یک برنامه سفر مدرسه	۳۹
۴-۱ مقدمه	۳۹
۴-۲ گروه اجرایی مدرسه	۳۹
۴-۳ مشاوره عملی	۴۲
۴-۴ مروری بر خط مشی مدرسه	۴۴

۴۵	تحقیقات داخلی	۴-۵
۴۵	ایزار برنامه سفر مدرسه	۴-۶
۴۶	بهبود انگیزه و انتظارات مدیریتی	۴-۷
۴۹	اطلاع رسانی و تبلیغات	۴-۸
۵۰	کار با مدارس	۴-۹
۵۱	همکاری با کسبه و تجار شهر	۴-۱۰
۵۲	برنامه مقیاس زمانی Timescale	۴-۱۱
۵۵	نظر سنجی، نظارت و ارزیابی	۵
۵۵	مقدمه	۵-۱
۵۶	نظر سنجی	۵-۲
۵۸	پی آمدها و شاخصه	۵-۳
۶۰	اهداف	۵-۴
۶۳	ایزار برنامه سفر مدرسه	۶
	اقدامات اجرایی	
۶۳	مقدمه	۶-۱
۶۴	راهکارهای پیاده روی	۶-۲
۶۸	راهکارهای دوچرخه سواری	۶-۳
۷۲	آموزش ایمنی معابر و فعالیت های کلاسی	۶-۴
۷۸	راهکارهای حمل و نقل عمومی	۶-۵
۸۲	اقدامات مهندسی راه	۶-۶
۸۶	مدیریت مدرسه	۶-۷
۸۸	همکاری والدین	۶-۸
۹۳	مستندسازی برنامه سفر مدرسه	۷
۹۹	مکان یابی و توسعه مدارس جدید	۸
۱۰۵	منابع مالی	۹
۱۱۱	ضمیمه الف: مفاد خط مشی	
۱۲۱	ضمیمه ب: مطالعه موضوعی	
۱۲۳	ضمیمه ج: فهرست منابع	
۱۲۹	ضمیمه د: تماس با ادارات، سازمان ها و انجمن ها	